

Vandaag veertj de werreldj de *Dag van de Moedertaal*. 'nen Daâg dae in 't laeve gerope és doeër de UNESCO, de tak vanne Verenigde Naties dae zich speciaal bieëzighultj mét oongerwiês, wieëtenschap en cultuur. Dri-j essentieel bawstein van 't bestaon di-j zwaor luuëne op 't fundemênt vanne taal. Mer waat és det, di-j moôdertaal? En wi-j belangriêk és ze?

De taal van 't geveul

Baby's lieëre eur moôdertaal al herkinne asse nog veilig inne baarmoeder zitte. Det és wieëtenschappelik oongerzóchty en bewieëze. Di-j taal és, naeve 't roëse van 't blood doeër de aore van eur moôder en 't kloppe van eur hert, 't ieërste waat wichter in 't ieërste begîn van eur laeve te huuëre kriêge. Baby's kunne ouch tot e paar maondj náó eur geboeërte eur moôdertaal oongerschei-je van ânger tale. Ze zeen dan aevewaal nog neet in staot um zich in taal – in welke taal dan ouch – uut te drökke, mer ze kunne wul loêstere. Hieël good loêstere.

És det nog neet genóg bewiês vör de kracht vanne moôdertaal? Dan doon ve d'r nog e schöpke boeëvenop. 't Vermoeëge van baby's um de taal van eur moôder van ânger tale te oongerschei-je, verdwientj nao e paar maondj weer. Ze kaome dan inne 'brabbelfase', gaon zelf experimentieëre mét klânke, *dadadada...* 't Loêstere verdwientj nao 't twieëdje plan. En toch... Zoeë gemaekelik lutj de baarmoederherinnering aanne moôdertaal zich neet aanne kânt zétte.

Det bliêktj uut 'n oongerzeuk beej Koreaanse adoptiewichter di-j op hieël jónge laeftiêd nao Nederland zeen gekaome en hieëlemaol in 't Nederlands zeen opgeveujdj. Asse op aojere laeftiêd mét typische Koreaanse klânke gekonfróntieërdj waere, bliêke ze di-j taal vól gemaekeliker op te pikke as minse di-j in Nederland geboeëre en getoeëge zeen. Asof 't ritme en de muzikaliteit van 't Koreaans – 'n klânktaal zjuust wi-j 't Chinees (èn ouch 't Limburgs) – in eure kop verânderdj zeen. Asof de herinnering aan waat eur moôder zag en wi-j ze det zag tiêdelik in 'n apaart laetje in 't gehuuëge waas bewaardj en weer tevuuerschiên kos waere gehaaldj wi-jtj vandoon waas.

Det és de kracht van moôdertaal. 't És de taal di-j – létterlik en figuurlik – vanaaf 't ieërste memênt 't dóchst bi-j uch stieët. Dóchter és neet muuëgelik. 't És de taal di-jje al doondje lieërtj, gewoeën in 't dageliks laeve. 't És de taal woeëje in dînkty en veultj, woeëje eur emoties 't gemaekelikst in kwiêt kuntj. 't És de taal van eur zeël. De taal di-jje ouch gebroêktj ajje neet drek de gooj wuuërd vingty.

Vör vól Limburgers és 't Limburgs – in welke variânt dan ouch – de moôdertaal. Det stieët de communicatie mét neet-Limburgers hieëmaol neet inne wieëg. Wichter pikke op jónge laeftiêd 'n twieëdje taal, bevuuërbieëldj de standaardtaal Nederlands, en aevetzeëzieër 'n dêrdje hieël gemaekelik op. 't Verhaol det 'n opveujing (thoês) in 't Limburgs tot 'n slechter behieërsing van 't Nederlands en dus minder kânse in 't maatschappelik laeve zow leî-je, moog zoeë lânksaam aan toch echt wul beej de aoj vodde en ânger lómmele gezatte waere. Uut oongerzeuk bliêktj det mieërtaligheid de algemeen taalvaardigheid zjuust vergruuëtj. Um mét taalkundige Merel Keijzer (Rijksuniversiteit Groningen) te spraeke: 'De hersenen van tweetaligen zitten de hele dag in de sportschool...'

Mer d'r és nog mieër. D'r bestieët 'nen inge bând tösse moôdertaal en identiteit. Taal és neet allein 'n verzameling klânke en wuuërd woeëmej zinne gebawdj kinne waere. Taal wieërspeëgeltj de cultuur, de

meneer van dînke, de laevesvisie vanne spraeker(s). Det zeeje in Limburg trök in tradities as vastelaovendj, innen humor, inne meziek. En ouch as ve tieëge deindânger schamfoetere. Völ daovan gieët allein mer in 't Limburgs; inne vertaling gieët völ te völ vanne beteïkenis verloeëre, 't verluusj zien zeël. Oeës taal huuërtj beej oeës êrfgoed, verbingtj os mét deindânger mer ouch mét 't verlieëje, mét oeës vuuëraojers.

Zoeë'n taal, dao mooje gruuëts op zeen. Neîn, dao mójje gruuëts op zeen. Umdet allein dét d'rvör kân zörge det ve di-j taal ouch bliëve gebroêke. Tale di-j neet gebroëktj waere, tale di-j doeër aojers neet mieër mét eur wichter gekaldj waere, hebbe gein towkómst. De 'boonte kluuëre' van 't Limburgs verdene baeter. Völ baeter. Vandaag, oppe *Dag van de Moedertaal*, en daonao op alle daag di-j nog kaome gaon.

Wieërts doeër Jan Feijen